יעלה כלל להצהיר שהוא דובר אמת. מדוע? תשובה: מפני שלא יעלה בדעתו שמישהו מפקפק שמא אין הוא דובר־אמת...

עד כאן על אמת ושקר של יהודי גרמני זקן בערוב ימיו. אחרי הניסיון.

נזכרתי בדברים התמימים וה„קיימ" כל כך כשקראתי השבוע במוסף לשבת של ידיעות אחרונות את רשימתו של אורי פורת, שכותרתה בלבד כבר העלתה בזיכרון את אזהרתו של אבי. וזה לשון הכותרת: „האמת על השקר".

לא, אין צורך לקרוא את כולה כדי להיווכח כי — כצפוי, גם הפעם — האמת על השקר היא גם השקר על האמת.

פורת מבקש להגיב בדבריו הנסים על „מאבק מפוברק נגד מגמות, כביכול, למנוע מידע מן הציבור" שיוחסו לו. מישפט עילג ותמוה, שהרי אפשר להגיד שבהוראה אחת של „מפוברק" — כל מאבק „מפוברק". ואילו אם הכוונה להוראה האחרת, כלומר, לזו של מאבק שלא היה, מאבק ושאר מיידי האבנים ופצצות־התבערה של האינתיפאדה שלפי הודעת דובר צה"ל גרמו במשך שנה שלמה של מרי אזרחי את מותם של 2 חיילי צה"ל. לא שאני מזלזל גם בחיינו של אדם אחד ויחיד, חלילה. אבל מכאן ועד „סכנה קיומית"...

ואולי מתאבדי החיזבאללה, אירגון פנאטי שאינו מכיר כלל במרותו של יאסר ערפאת? או אנשי הד"ר חבש? רוצחיו של אחמד ג'יבריל ונאיף חוואתמה?

או שמא הכוונה לערפאת עצמו, טרוריסט נודע בשערים זה, שעם כל משאביו הצבאיים העצומים (לבנון, זוכרים?!) לא הצליח להשיט קליפת אגוז אחת במסע יחצנות מתוכנן במשך חודשים — מגמל פיראוט או מנמל כלשהו בקפריסין לעבר חופי הארץ?

האם אלה הם האנשים שבשלם נמצאת מדינת ישראל במצב „מלחמה על קיומה"?!

אני לתומי סברתי שסכנה רבה לא־פחות, אם לא יותר, מאיימת על עתיד מדינתנו מכיוונם של מדובר במידע חיוני. אירלנד יוק. והנה במדינה, אשר על גדות התמזה שבה בנוי אבי הפרלמנטים בעולם, לא עלו העיתונאים על בריקדות ולא קמה שם זעקה היסטרית על שחופש העיתונות בסכנה."

גבירותי ורבותי, קוראים יקרים, לידיעתכם: כמעט שאין כאן מילה — או ליתר דיוק מישפט, שאיננו בגדר שקר גמור. ואם אינו שקר, הריהו בבחינת חול הנזרה בעיניים. וחול הנזרה בעיניים — כבר אמרו חכמים — כמוהו כשקר.

מילחמה והתרמה

תחילה, קצת מידע. ובכן בשני עשורי המאבק המזויין של ה־IRA (הזרוע הצבאית של השין־פין, המיפלגה הדוגלת באיחוד אירלנד תחת רגל הרפובליקה הקאתולית) כנגד הכוחות הבריטיים באלסטר, הלא היא צפון־אירלנד שרוב תושביה פרוטסטנטיים, מעולם לא נמנע מדברי ה„שין פין" מלהופיע בבית־הנבחרים, בעיתונות הבריטית או בטלוויזיה ולומר שם את דברם.

וכאן לא מדובר ב„אינתיפאדה" של מיידי אבנים ופצצות־תבערה, במעשי־טרור בודדים המסתיימים כמעט תמיד בהריגת מבצעיהם, או במיבצעי־התאבדות רצחניים של קנאי־דת מטורפים.

כאן המדובר במילחמת־אזרחים מתמשכת, יום יום ושעה שעה, זה עשרות שנים, מילחמה אשר בה נהרגו ונפצעו אלפי חיילים בריטיים, מאות אזרחים בריטיים, כולל המישנה־למלך ודודה של המלכה לורד מאונטבטן (שנהרג) ואחד האחים לבית גינס המפורסם (מוציאי ספר השיאים הידוע) שנרצח אף הוא. כאן המדובר גם במילחמה שלוחמיה או הטרוריסטים הקאתולים המנהלים אותה — קיראו להם כאשר תקראו על פי הסקפותיכם — נוהגים להעבירה מפעם לפעם, וכהצלחה לא מבוטלת מבחינתם (ראה מיספר הקורבנות) לבריטניה עצמה, ללונדון עצמה.

והנה, בעיצומה של מילחמה כזאת עדיין הורשו, במשך שנים רבות, אותם אנשי שין פין, מנהיגיהם של אותם טרוריסטים, לא רק להופיע בגלוי ולעין היום באסיפות־עם ובכינוסים באנגליה, אלא גם **לאסוף באנגליה כספים להמשך ניהולה של אותה מילחמה. לאסוף בגלוי, ולא בסתר!**

נכון, ה„שין פין" היא שאספה, לא ה־IRA. אבל כל ילד באנגליה יודע שהאחרונה אינה אלא הזרוע המיבצעית של הראשונה.

אני זוכר מיבצע־התרמה ממין זה באוניברסיטה שבה למדתי ולימדתי אני עצמי. אני זוכר שחשבתי אז שמי שמניח לרֶבר כזה שיתרחש — חזקה עליו שיצא מדעתו. אני גם זוכר ויכוחים עם ידידים ועמיתים, סטודנטים ומרצים באותה אוניברסיטה, ובעיקר אני זוכר את תשובתה של אחת המרצות הצעירות והאינטליגנטיות יותר, שהשיבה על טיעוני, באומרה: „הם יסיגו הרבה יותר כסף אם נגנה למנוע מהם זאת."

ללמדך, שאנגליה היא לא רק מולדת הפרלמנטאריזם, כי אם גם מולדת הפראגמאטיזם. ואולי, במילים אחרות: מולדת האנשים הנבונים, המתונים, **אלה שחיים עם החיים, לא נגדם.**

ועל ליבראליזם כזה שעומד במיבחנים כאלה מרשה לעצמו המנכ"ל הרישוני שלנו להלעיז כי גזר על עמו, ש„אירלנד יוק".

„גברת הברזל"

אירלנד יוק. והכוונה לאותה אירלנד שאין כמעט יום שבו אינה מופיעה בחדשות העיתונות והבי־בי־סי וה־ITV ו־ANGLIA, הערוצים המסחריים.

אם כך, מה קרה? קרה שבדיווח על טכס־קבורה של אנשי IRA שנהרגו בידי הבריטים נחשפה בשגגה זהותם של כמה מודיעים בריטים שהיו „שתולים" בקרב קהל האבלים. ובעיקבות החשיפה, עלה בידי ה־IRA לטמון מארב לאותם סוכני־חרש או חיילים בריטיים ולרוצחם נפש.

ולא חלף שבוע מאז אותו מאורע ומתכנני הריגתם של אותם חיילים בריטיים „רואיינו" לטלוויזיה הממלכתית ואף הורשו לשאת בה את דברם לאומה שאת בניה רצחו...

על כך נתעוררה „גברת הברזל" ודרשה מה שדרשה, כלומר, שלא לאפשר דיווחים שיש בהם כדי לסכן את חייהם של חיילי צבא הוד מלכותה ולא לאפשר לרוצחים־בפועל להסביר את מניעיהם...

וגם על כך קמה „זעקה היסטרית" גדולה במדת הפרלאמנטים והליבראליזם (במיקרה הייתי אותם ימים — הדבר אירע לפני חודשים אחדים — בביקור בלונדון ואף גזרתי את קיטעי העיתונות למישמרת) ורשות־השידור שבבריטניה היא עצמאית (כלומר עצמאית־עצמאית ולא מיפלגתית־פוליטית כמו אצלנו) לא קיבלה את הדגיזענים למיניהם, אנשי המיהו יהודי. פורעי יש"ע ומחתרותיהם המזויינות, ביריוני כהנא וקלנריה, מעוזתי מוסר הנביאים!

אבל עד כה עוד לא שמעתי, מר אורי פורת, שהוצאת תקנה כלשהי הבאה להגן עלינו מפני סכנתם של אלה, המסוכנים באמת. ונדמה לי שאיש גם לא ביקש ואת מידך. במה האשימו אותך „שמאלנינו", בסך הכל?

רק בכך, אני מצטט מדבריך שלך, שאתה פועל בשם „מגמות, כביכול, למנוע מידע מן הציבור."

מסתפקים־במועט שכמותם. מובטחני שאפילו בפרלמנט של רישון היו קוראים להם כך. אפילו את פיטוריך לא דרשו. מכל מקום, רובם המכריע לא דרש זאת.

וכיצד אתה משיב להם ולדרישותיהם?

אתה מצטט את הדוגמה האנגלית. אני מצטט מתוך מאמרך:

„בבריטניה, אשר מרבים להציגה כסמל לדמוקרטיה בריאה, קיבלה לא מכבר הממשלה החלטה, האוסרת לראיין או לפרסם דיבריהם של אנשים המזוהים עם המחתרת האירית. זוהי החלטה גורפת לחלוטין, המונעת דיווח גם כאשר

דמוקרטיה בפעולה / אוגוסט 1988

(ראה: קונסנסוס השתיקה)

„לפחות שישה חיילים בריטיים נהרגו (כעבור יום יתברר שמיספר ההרוגים הוא שמונה – נ"ז) ו־11 נפצעו בהתפוצץ מוקש מתחת לאוטובוס צבאי בדרך מאומא לבולגולי במחוז טירון. האוטובוס הכיל בין 30 ו־40 חיילים שחזרו לשירות באלסטר (צפון אירלנד) מחופשה באנגליה."

אינדיפנדנט, 14.8.88

„פוליטיקאים ואנשי כנסיה הגיבו בריגשי זעם על ההתקפה הרצחנית של אנשי ה־IRA. נמסר כי הגברת תאצ'ר, אשר הפסיקה את חופשתה בקורנוול, מזועזעת וחשה צער עמוק' נוכח ההתקפה הרצחנית. ראש הכנסיה הקאתולית באירלנד (הרפובליקה – נ"ז), הקרדינאל תומאס או'פיך, קרא לאירגונים הקדם־צבאיים ,לחדול בשם האל לפני שהארץ אשר אהבנו תטבע בדם נוסף ותיהרס עד היסוד לבלי תקנה.'"

אינדיפנדנט, 14.8.88

„שיחות בין נציגי השין פין לבין מיפלגת הליבור והמיפלגה הסוציאל־דמוקרטית יימשכו, למרות מעשה־הזוועה האחרון של ה־IRA שבו ניספו שמונה חיילים בריטיים, – התחייבו אתמול מנהיגי המיפלגה הסוציאל־דמוקרטית (מיפלגת המרכז – נ"ז) הבריטית.

„מר ג'ון יום מהמיפלגה הסוציאל־דמוקרטית פתח בשיחותיו עם מר גרי אדמס, נשיא השין פין, ב־11 בינואר. אבל מאז החלו השיחות הרגו אנשי ה־IRA 46 אנשים.

„גם מר יום וגם מר שימוס מלון, סגנו, אף הוא דמות־מפתח בשיחות, התחייבו שהן יימשכו.

„מר מלון אמר: ,דווקא בשל מעשי הזוועה האחרונים השיחות נחוצות כיום יותר מאי־פעם בעבר.'"

אינדיפנדנט, 18.8.88

„אחרי היסוסים החליטה הממשלה (הבריטית) להחיש קבלת תקנה חדשה אשר תמנע את השתתפותם של אנשי שין פין בעיריות ובמועצות מקומיות. מועמדים בבחירות המימשל המקומי יידרשו להצהיר שאם ייבחרו (רק אם ייבחרו! – נ"ז) לא יתמכו או יסייעו בידי שום אירגון בלתי־חוקי.

„נודע כי הגברת תאצ'ר עצמה מעורבת אישית בהחלטה לפעול לאישור הנוהל החדש. לעומתה, היססו שרים בממשלה מחשש שהתקנה תביא לתוצאות הפוכות מאלה שאותן נועדה להשיג. ברור שההשקפות בסוגיה זו חלוקות בממשלה."

אינדיפנדנט, 20.8.88

„שאלת המפתח היא אם התביעה תורשה מעתה להעלות בבית־המישפט את סירובו של הנאשם להשיב על שאלות, במיסגרת חקירת התביעה, בתורת עדות ולבקש מבית־המישפט להשיק מסקנות מסירוב זה. הנושא נדון מפעם לפעם בבריטניה מבלי שהתקבלה הכרעה לכאן או לכאן. יועציהם של אנשי ה־IRA ותומכיהם מדריכים אותם שלא לומר דבר כל עת מעצרם. נודע כי הם אף עוברים קורסים שבהם מלמדים אותם טכניקה זו... כל שינוי בחוק הבריטי בנושא זה יצריך זמן רב."

אינדיפנדנט, 21.8.88

שהוא בגדר להד"ם, מצוץ מן האצבע וכו' — הרי שעל שכזה אין שום צורך להגיב. בנוהג שבעולם שאנשים מגיבים רק על מה שאירע, לא על מה שלא אירע. להוציא עב"מים ואח"מים.

עד כה סברתי לתומי, כי רק המשוררים עוסקים בדברים „מפוברקים", דברים יצירי רימיונן הפוגעים על הדימיון. רק הם — ולא מנכ"לים של רשויות־שידור.

בהמשך דבריו טוען פורת ש־בכל מדינה נורמלית, הנמצאת במצב מילחמה על קיומה, החלטה כזאת (למנוע מידע מסויים מן הציבור) היתה מתקבלת כדבר מובן מאליו. אבל אצלנו, כנראה, לא מדובר במדינה נורמלית..."

נכון. שהרי במדינה נורמלית — ואני מניח שב„נורמלית" זו מר פורת מתכוון להוציא רוד־נויות ומישטרים טוטליטאריים — לא היה אדם כאורי פורת מתמנה מנכ"ל רשות־השידור.

מי מסכן את מי

אבל אם המדינה אינה נורמלית, היא גם אינה „נמצאת במצב מילחמה על קיומה." כי מי מסכן את קיומה? אוכלוסיה אזרחית, נערי וצעירי ביתא רישה כלשונה אלא מיתנה אותה הרבה. ויושב־ראש הרשות איים להתפטר והעניין הועלה בפרלמנט.

וגם בפרשה זו — היחידה שבה הצדקתי עמדה כזו שנקטה בה אותה „גברת ברזל" לא־סימפאטית שהצליחה לפלג את אנגליה לשתי מדינות: זו של אלה שיש להם וזו של אלה שאין להם — עוד לא נאמרה המילה האחרונה.

ולגזירה כזאת על סיקור החושף חיי חיילים בריטיים למיבצעי־טרור של המחתרת הרצחנית ביותר בעולם וחושף את הציבור להסבריהם של רוצחים־בפועל על מניעיהם — לזה קורא פקיד ישראלי „החלטה גורפת לחלוטין, המונעת דיווח גם כאשר מדובר במידע חיוני"!

אולי הוא צודק

והחלטה כזו הוא משווה להחלטה שלא לשדר „מידע חיוני" על היד המושטת לשלום — אולי בפעם הראשונה — מאלג'יר לעברה של ישראל.

ובמקום להקדיש לוועידת־אלג'יר שלוש, ארבע, חמש מהדורות חדשות ותוכניות המלוות בפרשנותם ובניתוחיהם של מיטב המומחים, ה־היסטוריונים, חוקרי הסיכסוך הישראלי־ערבי,

(המשך בעמוד 28)

אורי ליפשיץ: חנה רובינא בתפקיד „האם" לצ'אפק. (מתוך התעוכה בבית־ראובן)

עורך נתן זך